

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў»

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Рэктар БДУКМ

_____ Ю. П. Бондар

«__» _____ 2015 г.

Рэгістрацыйны № ВД-_____/баз.

ХРАНАТОП І СТЫЛЬ БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ

*Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
на вучэбнай дысцыпліне па спецыяльнасці
1-21 04 01 Культуралогія (па напрамках),
напрамку спецыяльнасці 1-21 04 01-01 Культуралогія
(фундаментальная), спецыялізацыі 1-21 04 01-01 01
Тэорыя і гісторыя культуры*

Мінск
БДУКМ
2015

СКЛАДАЛЬНІК

Т. Ф. Сухоцкая, дацэнт кафедры культуралогіі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат культуралогіі, дацэнт

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

А. М. Кушнярэвіч, прафесар кафедры айчыннай гісторыі і сусветнай культуры ўстановы адукацыі «Мінскі дзяржаўны лінгвістычны ўніверсітэт», доктар мастацтвазнаўства;

В. Л. Гуцько, дацэнт кафедры рэжысуры, абрадаў і свят установы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў», кандыдат культуралогіі

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

кафедрай культуралогіі ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 10 ад 19.03.2014 г.);

прэзідыумам навукова-метадычнага савета ўстановы адукацыі «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў» (пратакол № 4 ад 16.04.2014 г.)

Адказны за рэдакцыю: В. Б. Кудласевіч

Адказны за выпуск: Т. Ф. Сухоцкая

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Дысцыпліна «Хранатоп і стыль беларускай культуры» цесна звязана з такімі дысцыплінамі, як філасофія, этыка, сацыялогія, гісторыя, мастацтвазнаўства, літаратуразнаўства. Навукова-метадычны ўзровень інтэрпрэтацыі культуры ў вучэбным працэсе залежыць ад ступені валодання навыкамі культуралагічнага аналізу-сінтэзу. Для беларускай культуралогіі застаецца актуальнай праблема фарміравання тэзаўруса, які адлюстроўвае рэгіянальную і нацыянальную спецыфіку культуры.

Мэта дысцыпліны – сістэматызацыя і паглыбленне тэарэтычных ведаў, атрыманых па дысцыплінах культуралагічнага цыкла: прадугледжваецца аналіз цэнтралізуючай інтэнцыі хранатоп і стыль культуры.

Задачы дысцыпліны:

- раскрыццё сістэмы культуралагічнага аналізу на апісальным, семіялагічным, прагматычным узроўнях;
- характарыстыка і сістэматызацыя топікі;
- раскрыццё семантыкі хранатопу;
- фарміраванне тэзаўруса, які адлюстроўвае канструктыўныя інтэнцыі нацыянальнага стылю;
- удасканаленне навыкаў валодання прынцыпамі сінтэзацыі ведаў з розных галін гуманітарнага ведання;
- выпрацоўка новых светапоглядных арыенціраў з пазіцый гуманістычнага мыслення ва ўмовах тэхнакратычнага, інфармацыйнага грамадства;
- сфарміраваць у студэнтаў веды і навыкі самастойнай работы аналізу тэкстаў культуры з мэтай характарыстыкі хранатопу і стылю.

У выніку вывучэння дадзенага спецкурса студэнты павінны *ведаць:*

- сістэму культуралагічнага аналізу на апісальным, семіялагічным, прагматычным узроўнях;
- асноўныя інтэрпрэтацыі хранатопу ў беларускай і замежнай гуманітарыстыцы;
- тэзаўрус, які адлюстроўвае канструктыўныя інтэнцыі нацыянальнага стылю;

умець характарызаваць:

- хранатоп у культуры як ступень інтэнсіфікацыі культурнага жыццядзеяння ў прасторы і часе;

– стыль культуры як спосаб жыццядзеяння яе крэатыўных сэнсаў, сканцэнтраваных у структуры нацыянальнага тэксту і вербальнай сістэме яго кодаў;

– топасы як апазнавальныя знакі культурнай прасторы – структура-функцыянальнае падабенства тэкстаў ці кампанентаў;
умець аналізаваць:

– на аснове семіятычнай логікі тэксты культуры, ствараць кантэкст і рабіць вербальнае выказванне;

– дынаміку інтэнцый культурнага сэнсу;

– топасы ў творах розных відаў мастацтва;

валодаць:

– культуралагічным аналізам-сінтэзам;

– мабільнай дыдактычнай мадэллю выкладання дысцыпліны.

Да эфектыўных педагагічных методых і тэхналогій, якія садзейнічаюць далучэнню студэнтаў да пошуку і выкарыстання ведаў, набыццю вопыту самастойнага вырашэння задач, адносяцца:

– тэхналогіі праблемна-модульнага навучання;

– тэхналогіі вучэбна-даследчай дзейнасці;

– праектныя тэхналогіі;

– камунікатыўныя тэхналогіі (дыскусіі, прэс-канферэнцыі, вучэбныя дэбаты і іншыя актыўныя формы і метады);

– метады аналізу канкрэтных сітуацый;

– гульнявыя тэхналогіі, у межах якіх студэнты ўдзельнічаюць у дзелавых, ролевых, імітацыйных гульнях, і інш.

Для кіравання вучэбным працэсам і арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці выкладчыкам рэкамендуецца выкарыстоўваць рэйтынжавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі вучэбнай і даследчай дзейнасці студэнтаў, варыятыўныя мадэлі кіруемай самастойнай працы, вучэбна-метадычныя комплексы.

У мэтах фарміравання сучаснай сацыяльна-асобаснай і сацыяльна-прафесійнай кампетэнцыі выпускніка УВА ў практыку правядзення семінарскіх заняткаў мэтазгодна ўкараняць методыкі актыўнага навучання, дыскусійныя формы.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны «Хранатоп і стыль беларускай культуры» прадугледжана ўсяго 62 гадзіны, з іх 34 гадзіны – аўдыторныя заняткі (лекцыі – 20 гадзін, семінары – 14 гадзін). Рэкамендаваная форма кантролю – залік.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

Тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін	
	лекцыі	сем. зан.
Уводзіны	2	
Тэма 1. Культуралагічны аналіз-сінтэз	2	
Тэма 2. Суб'ект культуры	2	2
Тэма 3. Тэорыя хранатопу	2	2
Тэма 4. Стыль культуры: эвалюцыя каштоўнаснага зместу і тэорыя паняцця	2	2
Тэма 5. Роля ўтапічнага мыслення ў фарміраванні хранатопу і стылю культуры	2	2
Тэма 6. Хранатоп і стыль у гісторыка-культурным працэсе	2	2
Тэма 7. Гістарычная дынаміка стылю	2	2
Тэма 8. Топасы як апазнавальныя знакі культурнай прасторы	2	2
Тэма 9. Стылявая адметнасць беларускай школы іканапісу	2	
Усяго...	20	14

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

Уводзіны

Змест дысцыпліны «Хранатоп і стыль беларускай культуры», яе тэматычная сувязь з шэрагам гуманітарных дысцыплін (тэорыя і гісторыя культуры, культуралогія, семіётыка культуры, герменеўтыка, аксіялогія культуры, мастацкая культура, літаратура і інш.). Роля і месца вучэбнага курса ў падрыхтоўцы будучых выкладчыкаў, даследчыкаў да навукова-педагагічнай дзейнасці. Прадмет, мэта і задачы, структура вучэбнага курса. Віды вучэбных заняткаў. Крыніцы і вучэбная літаратура. Формы кантролю.

Тэма 1. Культуралагічны аналіз-сінтэз

Семіятычная логіка і фарміраванне кантэксту. Этапы культуралагічнага аналізу-сінтэзу: сінтактычны (апісальны), семіятычны (кантэкстуальны), прагматычны (інкультурацыйны). Модусы (узроўні) фарміравання культурнага сэнсу: творчы імпульс – хранатоп (артэфакт, тэкст) – праблемная сітуацыя – вербальнае выказванне.

Ключавыя лексікоды – форма вербальных сімвалаў, якія адлюстроўваюць дынаміку інтэнцый культурнага сэнсу: матыў – тэма (праблема), топас (культурэма) – рубрыка, канцэпт мастацкі – канцэпт ідэацыйны.

Тэорыя выказвання: універсальная роля вербальнай сімволікі. Сэнсавыя ёмкасці паняцця. Праца І. Канта «Крытыка здольнасці выказвання». Унутраная форма мовы (В. Гумбальт, А. Патабня) і дыялагічная канцэпцыя культуры. Дынаміка сэнсаў: рух ад палілога да маналагічнага выказвання нацыі.

Культуралагічны аналіз-сінтэз на прыкладзе «Плыта «Медузы» Т. Жэрыко.

Тэма 2. Суб'ект культуры

Халістычны (цэласны) характар і дынаміка структуры суб'ект – чалавечая дзейнасць – культурны тэкст.

Індывідуальная і калектыўная формы жыццядзеяння суб'екта культуры: асоба, творчая меншасць, нацыя, масавае грамадства. Мова, нацыянальная культура і творчы патэнцыял асобы. Мысліцелі і асветнікі пра гаманізуючую функцыю мовы (Цыцэрон, А. Дантэ, М. Гусоўскі, Ф. Скарына, Лаўксмін, Я. Колас і інш.).

Характар вырашэння праблемы калектыўнага суб'екта культуры. Нацыя і крэатыўная асоба ў беларускай культур-філасофіі. Гаспадарская парадыгма ў беларускай культуры і вобраз кіраўніка. Маналог-выказванне – форма самасцвярджэння суб'екта ў палілогу.

Нацыянальны стыль: роля ў фарміраванні гістарычнага суб'екта.

Тэма 3. Тэорыя хранатопу

Катэгорыі, якія вызначаюць прасторавыя і часавыя каардынаты – спосаб існавання культуры: *айкумена, культурная прастора, наасфера, інфасфера, хранатоп, стыль*.

Прастора і час як формы пазнання ў працы І. Канта «Трансцэндэнтальная эстэтыка». Хранатоп як фармальна-змястоўная катэгорыя (М. Бахцін «Формы часу і хранатопу ў рамане»). Фальклорны хранатоп, яго ўплыў на мастацкую культуру. Праца М. Бахціна «Франсуа Рабле і народная культура Сярэднявечча і Рэнесансу» (1965).

Фарміраванне нацыянальнага хранатопу ў мастацкай культуры: *ніва, храм-крэпасць, палац, горад, карчма, дом* і інш. Вобразы і канструкты, каштоўнасныя абсалюты культурнай прасторы: дзяржава-дом, мова, закон, літвінізм, афіцыйная народнасць, мужыцкая праўда, славянафільства. Вобраз сацыяльнага часу ў творах В. Быкава, М. Савіцкага і інш.

Тэма 4. Стыль культуры: эвалюцыя каштоўнаснага зместу і тэорыя паняцця

Паняцце стылю. Стыль як адна з *уласцівасцей* культуры (універсалізм, семіятычнасць, структураванасць, працэсуальнасць). Стыль эпохі, індывідуальны і нацыянальныя стылі.

Дыхатамія паняццяў «*стыль жыцця*» і «*стыль культуры*». Стылі чалавечага жыццядзеяння з аксіялагічнага пункту гледжання: біяфільства, дэкаданс, некрафільства.

Структурная марфалогія стылю. Амбівалентнае адзінства і ўнутраная дынаміка стылю. Стыль культуры: гістарычныя мадэлі і функцыі. Стылеўтваральны працэс: эпохі станаўлення, класічнай раўнавагі і акадэмізму, заняпаду (крызісу). Полістылёнасць адраджэнскіх і асветніцкіх рухаў: элінізм, барочнасць, постмадэрнасць у гістарычна-культурным працэсе.

Праблема нацыянальнага стылю. Роля ў фарміраванні гістарычнага суб'екта. Ідэя этызацыі і эстэтызацыі быцця: «Сплачвайце доўг» В. Ластоўскага і «Чаму плача песня наша?» Я. Купалы. Эстэтызацыя кагнітыўнай дзейнасці ў культуры нацыянальнага адраджэння. «Песня пра зубра» М. Гусоўскага, «Сымон-музыка» Я. Коласа.

Беларускі суровы стыль. Формула быцця «У суровы век жыву суро́ва, жыць інакш не здолеў бы зусім» (А. Куляшоў): дынаміка структуры і выяўленчых сродкаў ад аксюмарана да сінестэзіі. Працы М. Бахціна «Творчасць Франсуа Рабле і народная культура эпохі Сярэдневякоўя і Рэнэсансу» (1940) і «Эстэтыка слоўнай творчасці» (1974).

Роля мастацтвазнаўства і літаратуразнаўства ў фарміраванні нацыянальнага і індывідуальнага стылю. Роля педагогікі і адукацыі ў фарміраванні стылю жыцця.

Тэма 5. Роля ўтапічнага мыслення ў фарміраванні хранатопу і стылю культуры

Гістарычная тыпалогія ўтапічнага мыслення: *кніга мёртвых (піраміда), нірвана, той свет, вырай, ідылія*. Вобраз ідэальнага горада ў мастацтве. Сучасныя тыпы ўтопіі: *аргіястычны хіліязм, ліберальная ідэя, ашчаджальны кансерватызм*. Праца К. Мангейма «Утопія і ідэалогія» (1929).

Жанравыя формы ўтопіі і антыўтопіі. «*Казка жыцця*» як жанравая форма беларускай ідыліі. Тыпы антыўтопіі ў мастацкай культуры: *д'ябаліяда, зверыяда* і інш. Творы І. Босха, М. Зарэцкага, М. Лынькова, Д. Оруэла, В. Быкава.

Антыўтапічны хранатоп.

Тэма 6. Хранатоп і стыль у гісторыка-культурным працэсе

Гістарычная тыпалогія культурнага працэсу. Стадыі сацыягенезу: абшчына, саслоўная дзяржаўнасць, агульнадэмакратычная рэспубліка, нацыянальна-дэмакратычная дзяржава-рэспубліка. Ключавы каштоўнасны арыенцір соцыуму («ідэйны фокус» – Г. Зімэль).

Кроўна-сваяцкі і каляндарна-земляробчы тыпы культуры.

Вытокі і станаўленне эстэтычных адносін да навакольнага свету. Манументальны стыль: натуралістычная, рэалістычная і абстракцыянісцкая мадыфікацыі. Зааморфная і антрапаморфная сімволіка пластыкі і наскальных малюнкаў. Парадыгмальная інтэнцыя *выжыванне чалавечае*.

Звярыная сімволіка стылю. Паляўнічы эпас. Манументальны стыль у архітэктуры. Мегалітычныя храмы: дальмены, менгіры, кромлехі. Вызначальны «ідэйны фокус» – *жыць чалавекам*. Комплексы кентаўра, ваўкалака, русалкі. Беларускі ліра-эпас: культ нівы і гаспадара ў каляндарнай паэзіі. Хранатоп. Адлюстраванне парадыгмальнай функцыі нацыянальнага стылю ў ключавых канцэптах спадчына, скарб, шлях.

Кананічная (егіпецкая) мадэль стылю ў культуры саслоўна-каставага тыпу.

Егіпецкі канон. Ключавы стымул – *валоданне людзьмі*. Культ фараона – бога добрага. Афіцыйная ідэалогія для ніжэйшых слаёў. Ідэя непарушнай вечнасці без будучыні. Адметнасць хранатопу. Рацыяналізм і геаметрычны прынцып канстрування культурнай прасторы. Сацыяльная функцыя піраміды і сфінкса. Фалькларызацыя культурнага працэсу ў Егіпце. Інтэр’ер і экстэр’ер піраміды – дыхатамія народнай аксіялогіі і афіцыёзу. Мемфіскі канон: адраджэнне каштоўнасці мацярынства. Стыль Амарны: рэнесансная арыентацыя на каштоўнасць кампанента ў структуры. Індывідуальны стыль скульптара Тутмэса: экспрэсіўная манера, лірычная афарбоўка партрэта. Вобразы Неферціці і Эхнатона. Сістэма прапорцый, каляровы і іканаграфічны каноны. Псіхалагізм і драматычны лірызм «фаюмскага партрэта».

Мілітарная мадэль саслоўна-каставай культуры ў Месапатаміі.

Манументалізм і культ жорсткасці. Зікураты, вісячыя сады, стэлы. Школа: жанр школьнай гутаркі. Адсутнасць філасофскай рэфлексіі ва ўмовах тыраніі. Разбурэнне культурнай прасторы. Абясцэньванне народнай эстэтыкі і народнай канцэпталогіі. Народны «Эпас пра Гільгамеша»: прадбачанне цывілізацыйнай катастрофы і пошукі шляхоў уратавання.

Кастава-абшчынная арганізацыя соцыуму.

Спецыфіка духоўнага вызвалення: адмаўленне кастаў, духоўнае ачышчэнне, медытацыя, нейтральнасць у адносінах да нірваны. Стыль негвалтоўнага ўдасканалення грамадства. Фарміраванне стылю рыці. Канцэпцыя жыцця як працэсу перажывання і медытацыі. Адмаўленне шуньяты – мітусні і пустаслоўя. Катэгорыя мокша – мэта жыцця як служэнне людзям. Сімвалы культурнай прасторы: палац, парк, маўзалеі. Станаўленне нацыянальных стыляў у культуры бенгалі, хіндзі, канада,

тамільскай. Адраджэнне творчай індывідуальнасці рэнесанснага тыпу. Рабіндранат Тагор і Прэмчанд у гісторыі індыйскага адраджэнскага руху XX ст.

Кастава-бюракратычная (далёкаўсходняя) культура.

Першапачатковыя канстанты стылю чалавечага быцця ў народнай культуры Кітая. Адлюстраванне першапачатковага вопыту пазнання ў форме звярынай сімволікі: тао-тэ (галава дракона, тайфун, уладар), фенікс (час улагоджвання, імператрыца) і інш. Канфуцыянскі канон: яшма, апрацаваны камень, выхаваўча-дыдактычная накіраванасць культуры. Даасісцкі канон: неапрацаванае дрэва, супрацьпастаўленне этычных сістэм, прынцып нядзеяння. Агульнанацыянальны канцэпт дао. Парадыгма сюньцзы (дасканалы кіраўнік). Ідэя ўпарадкаванай патрыярхальнай утопіі ў кітайскай літаратуры. «Цвёрды» («замагільны») стыль бюракратыі. «Тэракотавае армія» – ахова тырана ў замагільным свеце. Стыль шаньшуй («горы-воды»). Імпрэсіянізм у пейзажным жывапісе. Самакаштоўнасць кампанентаў і цэласнасць структуры – характэрныя асаблівасці стылю ў архітэктуры.

Тэма 7. Гістарычная дынаміка стылю

Алігарха-дэмакратычны (еўрапейская Антычнасць) стыль культуры.

Цэнтральная ідэя – *права на валоданне вышэйшымі каштоўнасцямі полісу – Логасу*. Эстэтыка прапарцыянальнасці і раўнавагі. Трыумф народнасці ў смехавым (дыянісцкім) і трагедыйным (сафоклаўскім) канонах. Персанажы – топасы і псіхічныя комплексы Хронаса, Праметэя, Медэі і інш. Комплекс Мінатаўра: аксіялагічнае папярэджанне аб пагрозе выраджэння на вяршыні цывілізацыйнага прагрэсу. Дыхронная дынаміка двух стыляў жыцця: жудасны свет багоў-тытанаў і эстэтызаваны свет багоў-алімпійцаў. Праблема рабства. Цэзарызм, біфуркацыя і разбурэнне эстэтыкі грамадзянскага стылю жыцця ў імперскім Рыме. Комплексы Клеопатры і Нярона. Эстэцтва ў агульнай карціне крызісу і воля да аноміі. Хрысціянская пазачасавая ўтопія. Сацыялізацыя ідэі чалавечай роўнасці.

Феадальна-саслоўны тып культуры.

Ідэя валодання зямлёй і людзьмі. Фарміраванне трэцяга саслоўя і фалькларызацыя стылю жыцця ў горадзе. Эмблематычнасць, паэма знака і карнавалізацыя на шляху да сістэма-

тычнага стылю еўрапейскага Рэнэсансу. Стыль мастацтва Паўднёвага рэгіёна: эстэтыка і канцэпцыя ідэальнага горада і ідэальнага чалавека – творца быцця. «Кніга пра жывапіс» Леанарда да Вінчы. Паўночны Рэнэсанс: арыентацыя на дакладнасць адлюстравання, папярэджанне аб пагрозе бездухоўнасці – антыпод паўднёваму гігантызму ідэальнага характару.

Стадыя агульнадэмакратычнай дзяржавы-рэспублікі.

Ліквідацыя саслоўна-каставых структур. *Ідэя суверэннага суб'екта – асобы, нацыі, дзяржавы.* Дыхатамія ідэі-імператыву: «валоданне рынкам» і акультурацыя чалавечага жыццязеання. Матыў утварэння новага соцыуму – новага стылю жыцця – «без войнаў, рабства і багоў», «на новы лад, каб жыць нанова». Нямецкая класічная філасофія і рамантычная эстэтыка: сцверджанне адзінства свабоды, красы і кантынуальнасці. Крызіс гандлёвага грамадства і дэградацыя стылю. Адкрыццё патэнцыялаў біяфільства. Новая парадыгма: узбуйненне суб'ектаў даследавання, пераход ад стылістыкі да тыпалогіі. Працы Г. Вельфліна, К. Кларка, Э. Паноўскага. Рэабілітацыя чалавекатворчай функцыі эстэтыкі. Паэтычныя трактаты – паэмы жыцця ў беларускай літаратуры – на фоне паэтаў знака. Эстэтыка прасторы ў творчасці Я. Коласа, фальклорная мадэль культурнага героя ў творчасці Я. Купалы, М. Багдановіча. Новая рэлігія – сакралізацыя і этызацыя прыроды.

Тэма 8. Топасы як апазнавальныя знакі культурнай прасторы

Суровы стыль у культуры ХХ ст. Топіка «чалавек і стыхія» ў мастацтве. Праблема «часу без быцця». Семантычны аналіз топасаў лабірынт, агонь, яма (на матэрыялах мастацкай літаратуры, архітэктуры, выяўленчага мастацтва).

Праблема «чалавек у свеце» ў беларускай культуры. Яе мадыфікацыі ў топіцы:

– топас «свет бязмежны – мой дом» (Я. Колас). Персаналіі і тэкст: Я. Колас «Новая зямля», «Сымон-музыка», «На ростанях»; Л. Гараўскі «Канюшына цвіце», «На Радзіме»; Я. Драздовіч «Стадолішча», «Курган»; А. Карніцкі «Прыдарожныя бярозы»;

– топас «дарога да храма». Персаналіі і тэкст: І. Левітан «Вячэрні звон», «Залатая восень», «Хаты», Прыцемкі», «Летні вечар»;

– прагалы. Персаналіі і тэкст: І. Шышкін «Жыта», «Ручэй у лесе», «Раніца ў сасновым лесе», «Высечка лесу», «Сярод даліны роўнае», «На поўначы дзікай».

Семантычны змест дадзеных топасаў. Характарыстыка хранатопу, выяўленне стылявых адметнасцей.

***Тэма 9. Стылявая адметнасць беларускай школы іканапісу
(заняткі ў Нацыянальным мастацкім музеі
Рэспублікі Беларусь)***

Культуралагічны аналіз на матэрыялах выяўленчага мастацтва эпохі Сярэднявекі. Іканаграфічны канон у выяўленчым мастацтве эпохі Сярэднявекі: ідэйная аснова і яе ўвасабленне. Фалькларызацыя хрысціянства ў Беларусі. Уплыў народнай філасофіі на станаўленне беларускай школы іканапісу, графікі (творы візантыйскага іканапісу і станковага жывапісу, творы беларускага іканапісу). Тыпаж. Стыль.

ИНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Літаратура

Асноўная

1. *Анисимов, А.* «Культурное время» и образы времени в культуре / А. Анисимов. – М. : Знание, 1999. – 350 с.
2. *Ахундов, М. Д.* Концепция пространства и времени: истоки, эволюция, перспектива / М. Д. Ахундов. – М. : Наука, 1982. – 224 с.
3. *Барт, Р.* Избранные работы: Семиотика. Поэтика / Р. Барт. – М. : Прогресс : Универс : Рея, 1989. – 616 с.
4. *Бауэр, В.* Энциклопедия символов / В. Бауэр, И. Дюмотц, С. Головин. – М. : Наука, 1995. – 350 с.
5. *Бахтин, М.* Литературно-критические статьи / М. Бахтин. – М. : Сов. Россия, 1986. – 245 с.
6. *Бахтин, М.* Творчество Франсуа Рабле и народная культура Средневековья и Ренессанса / М. Бахтин. – М. : Наука, 1990. – 550 с.
7. *Бахтин, М. М.* Эстетика словесного творчества / М. М. Бахтин. – М. : Искусство, 1979. – 423 с.
8. *Белый А.* Символизм как миропонимание / А. Белый. – М. : Республика, 1994. – 528 с.
9. *Вёльфлин, Г.* Ренессанс и барокко / Г. Вёльфлин. – М. : Азбука, 2004. – 288 с.
10. *Вёльфлин, Г.* Основные понятия истории искусств. Проблема эволюции стиля в новом искусстве: пер. с нем. / Г. Вёльфлин. – М. ; Л. : Academia, 1930. – 289 с.
11. *Виноградов, В. В.* Проблема авторства и теория стилей / В. В. Виноградов. – М. : Изд-во худож. лит. им. Гафура Гуляма, 1961. – 616 с.
12. *Власов, В. Г.* Стили в искусстве: словарь / В. Г. Власов. – СПб. : Кольна, 1995. – Т.1. – 456 с.
13. *Дашкова, Е.В.* Понятие «стиль»: генезис и категориальные характеристики: [Электронный ресурс] // Аналитика культурологии. – 2009. – № 2 (14). – URL: http://www.analiculturolog.ru/archive/item/374-article_3.html?tmpl=component&print=1. – Дата доступа: 10.06.2012.
14. *Дорошевич, Э. К.* Символы в контексте культуры / Э. К. Дорошевич. – Минск : Университетское, 2001. – 236 с.

15. *Иванов, В.* Избранные статьи по семиотике и истории культуры. Статьи о русской литературе. Языки русской культуры / В. Иванов – М. : Наука, 2000. – 340 с.
16. *Иконникова, С. Н.* Теория культуры : учеб. пособие / С. Н. Иконникова, В. П. Большакова. – СПб. : Питер, 2008. – 592 с.
17. *Иоффе, И.* Культура и стиль / И. Иоффе. – Л. : ГМНИИ, 1927. – 450 с.
18. *Каган, М.* Проблема «Запад–Восток» в культурологии: Взаимодействие художественных культур / М. Каган, Е. Хилтурина. – М. : Наука, 1994. – 200 с.
19. *Кон-Винер, Э.* История стилей изобразительного искусства: пер. с нем. / Э. Кон-Винер. – 2-е изд., испр. – М. : КД ЛИБРОКОМ, 2009. – 222 с.
20. *Крук, Я.* Сімваліка беларускай народнай культуры / Я. Крук. – Мінск : Беларусь, 2001. – 350 с.
21. *Рикер, П.* Конфликт интерпретаций / П. Рикер. – М. : Медиум, 1995. – 300 с.
22. *Парахонский, Б. А.* Стиль мышления. Философские аспекты анализа стиля в сфере познания, культуры, языка / Б. А. Парахонский. – Киев : Навукова думка, 1982. – 182 с.
23. *Панофский, Э.* Смысл и толкование изобразительного искусства / Э. Панофский. – СПб. : Наука, 1999. – 300 с.
24. *Померанц, Г.* Русская идея или русский стиль / Г. Померанц // Новое время. – 1993. – № 31. – С. 44–50.
25. *Лосев, А.* Знак. Символ. Миф / А. Лосев. – М. : Искусство, 1982. – 450 с.
26. *Лотман, Ю. М.* Семиосфера / Ю. М. Лотман. – СПб. : Искусство, 2000. – 704 с.
27. *Устюгова, Е. Н.* Стиль и культура: опыт построения общей теории стиля / Е. Н. Устюгова. – 2-е изд. – СПб. : Изд-во СПбГУ, 2006. – 260 с.
28. *Успенский, Б. А.* Семиотика искусства / Б. А. Успенский. – М. : Языки русской культуры, 1995. – 360 с.
29. *Флиер, А.* Культурология для культурологов / А. Флиер. – М. : МГУКИ, 2009. – 705 с.
30. *Хайдеггер, М.* Время и бытие / М. Хайдеггер. – М. : Республика, 1993. – 447 с.

31. Чечот, И. Д. Барокко как культурологическое понятие. Барокко в славянских культурах / И. Д. Чечот. – М. : Наука, 1982. – 392 с.

Дадатковая

1. Абдзіраловіч, І. Адвечным шляхам: дасьледзіны беларускага сьветапогляду / І. Абдзіраловіч. – Мінск : Навука і тэхніка, 1993. – 44 с.

2. Беларуская думка XX стагоддзя. Філасофія, рэлігія, культура: анталогія / уклад., прадм. і апрац. Ю. Гарбінскага. – Варшава, 1998. – 741 с.

3. Библер, В. С. Культура. Диалог культур / В. С. Библер // Вопросы философии. – 1989. – № 6. – С. 33–38.

4. Бромлей, Ю. В. Очерки теории этноса / Ю. В. Бромлей. – М. : Наука, 1983. – 412 с.

5. Гачев, Г. Национальные образы мира / Г. Гачев. – М. : Сов. писатель, 1988. – 447 с.

6. Дорошевич, Э. К. Очерк истории эстетической мысли Белоруссии / Э. К. Дорошевич, В. М. Конон. – М. : Искусство, 1972. – 320 с.

7. Дробаў, Л. М. Беларускія мастакі XIX стагоддзя / Л. М. Дробаў. – Мінск : Беларусь, 1971. – 112 с.

8. Каган, М. С. Философская теория ценностей / М. С. Каган. – СПб. : Петрополис, 1997. – 205 с.

9. Камю, А. Бунтующий человек / А. Камю. – М. : Политиздат, 1990. – 415 с.

10. Кармин, А. С. Культурология / А. С. Кармин. – СПб. : Питер, 2001. – 464 с.

11. Лыч, Л. Гісторыя культуры Беларусі / Л. Лыч, У. Навіцкі. – Мінск : Экаперспектыва, 1996. – 453 с.

12. Тейяр де Шарден, П. Феномен человека / П. Тейяр де Шарден. – М. : Наука, 1987. – 240 с.

13. Швейцер, А. Благоговение перед жизнью / А. Швейцер. – М. : Прогресс, 1992. – 576 с.

Сродкі дыягностыкі вынікаў вучэбнай дзейнасці

Асноўным сродкам дыягностыкі засваення ведаў і авалодвання ўменнямі і навыкамі па спецкурсе «Хранатоп і стыль культуры» з'яўляецца праверка заданняў рознага тыпу (рэпрадуктыўных, рэканструктыўных, варыятыўных), якія выконваюцца ў межах гадзін, адведзеных на кантрольныя, самастойныя работы.

У якасці аднаго з элементаў, які рэкамендуецца для выяўлення ўзроўню вучэбных дасягненняў студэнта, прымяняюцца крытэрыяльна-арыентаваныя тэсты. Для дыягностыкі могуць выкарыстоўвацца кансультацыя, гутарка, пісьмовая работа (рэферат, эсэ, водгук), фронтальнае апытванне на лекцыях.

Для выяўлення ступені адпаведнасці вучэбных дасягненняў студэнта згодна патрабаванням адукацыйнага стандарту таксама рэкамендуецца выкарыстоўваць праблемныя, творчыя заданні, якія прадугледжваюць эўрыстычную дзейнасць і нефармалізаваны адказ.

Арганізацыя самастойнай работы студэнтаў

Самастойная работа скіравана на паглыбленне ведаў па дадзенай дысцыпліне і актывізацыю матываванай вучэбнай дзейнасці, усебаковае засваенне вучэбнага матэрыялу. Самастойная работа студэнтаў уключае наступныя формы:

- падрыхтоўка да лекцый, семінарскіх заняткаў;
- вывучэнне дапаможнікаў;
- вывучэнне і канспектаванне дадатковай літаратуры па тэмах дысцыпліны;
- падбор тэкстаў адпаведнай тэматыкі для культуралагічнага аналізу;
- напісанне творчых прац у форме дакладаў, рэфератаў;
- стварэнне электронных прэзентацый па вывучаемых тэмах;
- заняткі ў бібліяграфічным адзеле бібліятэкі па зборы матэрыялаў для дыскусій, напісання эсэ і г.д.

Для ацэнкі якасці самастойнай работы студэнтаў выкарыстоўваецца кантроль за яе выкананнем. Формы кантролю самастойнай работы: гутарка, праверка індывідуальных заданняў і пісьмовых тэкстаў, кансультаванне студэнтаў па стварэнні мультымедычных прэзентацый і падборы матэрыялаў для эсэ.

Вучэбнае выданне

ХРАНАТОП І СТЫЛЬ БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ

*Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі
на вучэбнай дысцыпліне па спецыяльнасці
1-21 04 01 Культуралогія (па напрамках),
напрамку спецыяльнасці 1-21 04 01-01 Культуралогія
(фундаментальная), спецыялізацыі 1-21 04 01-01 01
Тэорыя і гісторыя культуры*

Карэктар В. Б. Кудласевіч
Тэхнічны рэдактар Л. М. Мельнік

Падпісана ў друк 2015. Фармат 60x84 ¹/₁₆.
Папера офісная. Рызаграфія.
Ум. друк. арк. 0,99. Ул.-выд. арк. 0,64. Тыраж экз. Заказ .

Выдавец і паліграфічнае выкананне:
УА «Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў».
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/177 ад 12.02.2014.
ЛП № 02330/456 ад 23.01.2014.
Вул. Рабкораўская, 17, 220007, г. Мінск.